No 1934 — 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 5,75, franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 3 SEPTEMBER.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 2 September.

De *Nederlander* beijvert zich, sedert eenige dagen, om de goê gemeente diets te maken dat, in de praktijk, de verdrukkingswet eigenlijk niets om 't lijf zal hebben. Waar alles op zal neerkomen, zegt hij, is dat de Aartsbisschop van Utrecht te 's Hertogenbosch zal rezideeren; dat is alles. Van »April-protest in wettelijken vorm" is geene spraak meer; de insidieuse derde paragraaf van het eerste artikel wordt geheel over het hoofd gezien; van de noodzakelijkheid, dat eene zekere »rigting" bedwongen worde, hoort men niet meer gewagen; de behoefte aan »weerstand tegen het ultramontanisme" schijnt geheel geweken. Zoolang men die groote woorden noodig had, om de volksagitatie gaande en het orthodoxe tiental naauw aan een gesloten te houden, werden ze dagelijks en elken dag bij herhaling gebruikt. Nu aan het grondwettig regt der kerkgenootschappen de daaraan toegedachte beleediging is aangedaan, nu effaceert men zich, nu maakt men zich klein, nu houdt men de grievende en opruijende uitdrukkingen van zoo straks terug, en laat men vooral niet merken, dat, bij de tegenwoordige gesteldheid der dingen, het eerste artikel der wet weldra aan de orthodoxie het meesterschap over het Hervormde kerkgenootschap verzekeren zal; nu wordt de praktische beteekenis der wet teruggebragt daartoe, tot dit, schijnbaar, onbeteekenend punt, dat de Aartsbisschop van Utrecht niet dan te 's Hertogenbosch zal mogen rezideeren! *Fistula dulce canit.*

Toen de heer Groen, den 20 Augustus, zijne eerste redevoering hield in de Tweede Kamer, toen was hij minder inschikkelijk. Toen was het oogenblik voor het zoet gefluit van den vogelaar ook nog niet aangebroken; toen kwam het er ook nog op aan de verdedigers van de Grondwet aan te vallen en te verwonden en weerloos te maken. Is hij er in geslaagd? Hij, evenmin als de andere bestrijders van het grondwettig regt. Geen oogenblik heeft de banier der godsdienstvrijheid moeten onderdoen voor de verdedigers van de suprematie van den Staat over de Kerk; en hebben zij, door het regt van den sterksten, verwonnen, de kracht van het regt is onbezweken gebleven en aan hen, die haar gehandhaafd hebben, wordt de palm der zedelijke overwinning door allen toegekend.

Toen nog, den 26 Aug., werd echter onbewimpeld door den heer Groen, gedeeltelijk althans, gezegd, waar het hem om te doen was. Wel immers verzweeg hij zorgvuldig, welke kracht zijne partij door de aanneming der wet zou winnen, bijv. tegenover de Groninger school; doch niet verzweeg hij wat in zijnen boezem omgaat ten aanzien der Katholieken. Bij een paar der toen door hem vooruitgezette stellingen willen wij een oogenblik stil staan.

»Ik wensch, zoo zeide hij in de eerste plaats, dat de Tweede Kamer weerstand biede aan het ultramontanisme." Met de hem eigene en wel bekende en naar waarde geschatte taktiek, liet hij intusschen terstond daarop uit volgen, dat hij, om misverstand te voorkomen, daar onmiddellijk aan toevoegde, dat hij, »door dit woord te gebruiken, volstrekt niet de hand reikte aan diegenen, die *vrijzinnige Roomsch-katholijken* worden genoemd." Een opmerkelijk staaltje van de kunst van scheiden en verdeelen! De heer Groen wil weerstand tegen de zoogenaamde ultramontanen en houdt echter niet van de zoogenaamde vrijzinnige Katholieken! Welke Katholieken wil hij dan eigenlijk niet bestrijden? welke wil hij dulden? met welke wil hij in vrede leven? Het antwoord is niet moeijelijk. Eigenlijk wil hij weerstand tegen alle Katholieken!

De heer Luyben heeft dit den heer Groen, en die met hem de monsterwet als het symbool van den weerstand tegen het ultramontanisme huldigen, op gevoelige wijze onder het oog gebragt:

»Ik zal hem doen opmerken, dat ieder echt Katholiek *ultramontaan* is, in zoo ver dat hij den Paus, die *ultra montes* verblijft, als het algemeen Opperhoofd zijner Kerk op aarde erkent en eerbiedigt en zich aan diens bevelen en uitspraken in zijne kerkleer onderwerpt. Ik kom er rond voor uit. Ik eerbiedig den Paus; ik acht den Paus onfeilbaar in alles, wat de kerkleer betreft; ik ben dus, verschrikt niet, Mijne Heeren, ik ben dus een...... *ultramontaan.*

»Maar die *ultramontaan* bemint het dierbaar Vaderland even zoozeer als gij, Mijnheer van der Poel! Die *ultramontaan* is, even zoozeer als gij, gehecht aan het geëerbiedigd Hoofd van den Staat en aan het Koninklijk Stamhuis. Die *ultramontaan* is evenzoo onwrikbaar als gij, getrouw aan de Grondwet, waarop ons maatschappelijk gebouw rust. Die *ultramontaan* reikt gaarne de hand aan u, aan ieder Protestant, aan ieder belijder van eene andere godsdienst in Nederland. Ziedaar het karakter van den *ultramontaan*, zooals ik het begrijp en mij tot regel in al mijne handelingen stel."

De heer Luyben heeft volkomen gelijk. Alle Katholieken zijn ultramontanen, in den zin, welken dit woord hier, in ons land, alleen kan hebben. Hen te onderscheiden in ultramontanen en in wij weten niet wat, is eene ongerijmdheid, en de heer Groen, met te verklaren, dat hij weerstand wil geboden zien aan de ultramontanen, zegt zooveel als of hij gezegd had, dat aan DE Katholieken weerstand geboden behoort te worden. De heer Groen heeft zijne boven aangehaalde verklaring niet terug genomen. *Ergo*, geldt zijne strijdvoering de Katholieken in 't algemeen, zonder uitzondering. Dat is ook konsequent aan al zijne antecedenten. Men kolonizeere de Katholieken in Noord-Brabant en Limburg, dus wilde hij in 1840 reeds, en het overige Nederland zij mij!

Maar, herneemt de heer Groen, ik bestrijd niet de ultramontanen, doch slechts de ultramontaansche rigting, dat is, die rigting, »welke *tegen de onafhankelijkheid van het* [illegible] gerigt is." Op het gevaar af van de publikatie in den *Nederlander* uit te lokken van de stoutste historische onwaarheden en van onafzienbare fragmenten uit de redevoering des heeren Groen, bespreken wij morgen dat punt nader.

Het Domper-Stelsel.

Dengenen die eenige jaren levens tellen, ontgaat het niet, dat Nederland in betrekking tot datgene wat in de eerste jaren der herboren vrijheid als zijn hoogste roem werd verkondigd, bitter, jammerlijk op den weg der kreeften begint te geraken.

Ik bedoel, vrijheid en verlichting.

Meer ruiterlijk voor zijnen afkeer voor vrijheid voor allen en in alles uit te komen dan de April-beweging en de daaruit voortgevloeide 25 Augustus-wet, is toch wel moeijelijk.

Maar nu de verlichting?

Wij erkennen reeds in sommige teekenen, wat er te verwachten is. De Tweede Kamer maakt zich los van den invloed der drukpers; — en, ja, het is zoo! in het liberale Nederland worden door de gebiedende verklaringen van invloedrijke ingezetenen, de liberale bladen overal waar mogelijk is, geweerd. »Zoo gij niet de *Amsterdamsche* neemt en het *Handelsblad* weg doet, dan kom ik, en de notaris, en de burgemeester, en de dokter, niet meer in uw koffijhuis." [illegible] En de troquade geschiedt. De koffijhuishouder moet immers gehoorzamen!

Elders hoort men vragen: »Hebt gij couranten?" »De jongen brengt het *Handelsblad.*" »Zijn er geene andere?" »Neen, mijnheer!" »Nu, dan zullen wij lezen." De toon des vragers geeft te kennen wat hij niet zegt: »Hebt gij geen *Amsterdamsche?*"

Van het taalkundig kongres heeft men zich, bij uitstelling (afstelling) los gemaakt. — In 1831 zeide iemand: »Kwam er maar eene zee tusschen de Belgen en ons, en (*s. v. v.*) verzoopen ze maar!" — Het antwoord was: »Vriendje, de Belgen zullen ons welligt nog tegen Frankrijk beschutten." En dit is waarachtig in 1848 gebeurd!

Nu wachten ons de wetten op drukpers, onderwijs en opvoeding. Wij ook, wij verwachten. Maar wat zullen ze aanbrengen?

Broere heeft het zoo schoon gezegd: de hartstogt heerscht. De Duitscher zoude zeggen: *die Leidenschaft*, en de Franschman, *la passion.* Inderdaad, er zijn omstandigheden waarin de gemoedelijke, redelijke, humane mensch als lijdende is onder een vreemd geweld, en niet meer doet wat hij anders zoude willen. Het is een ziekelijke toestand der, overigens, hoog begaafde ziel. Hier, in Nederland, dwingt zij, tegen beter gevoel en betere overtuiging, eenigen tot het *Domper-stelsel.* Maar, voor hoe lang zal dit zijn?

De vestiging der *Vereeniging:* REGT VOOR ALLEN was een feit, dat opgemerkt en besproken moest worden en dat onvermijdelijk tot het uitbrengen van zeer uiteenloopende gevoelens moest aanleiding geven. Wij laten in het midden wat een enkel orgaan der geheime genootschappen daarover tot dus verre heeft te zeggen gehad. Daar heeft men niet op te letten. 't Spreekt van zelf, dat den organen der geheime genootschappen, bij den oorlog welken zij op dit oogenblik tegen de Grondwet voeren en bij hunne zucht om die wet der wetten onder den voet te halen, — 't spreekt van zelf, dat hun eene *Vereeniging*, die zich ten doel stelt de verdediging en de handhaving der regten en vrijheden, door de Grondwet aan alle Nederlanders gewaarborgd, een doorn in het oog moet zijn. Wat echter door enkele geachte bladen tegen het feit der vestiging van eene *Vereeniging* als de genoemde in het midden werd gebragt, mag niet onbesproken blijven, daar het niet wenschelijk is dat eene in zich zelve loffelijke en zich geheel op konstitutioneel terrein bewegende instelling, onjuist beoordeeld en miskend worde.

De eenige grieve, welke wij tegen de *Vereeniging* REGT VOOR ALLEN hebben hooren aanvoeren, is dat zij de godsdienst met de staatkunde zou vermengen. Die grief is het eerst door het *Handelsblad* geformuleerd en het verschijnsel wordt, in een geacht blad, dat te Groningen verschijnt, »een treurig verschijnsel" genoemd, »treuriger nog, omdat in ons Vaderland de protestantsche leeraars het voorbeeld daartoe gegeven hebben."

In het midden latende de, zeker, niet billijke gelijkstelling der besproken *Vereeniging* met zulke inrigtingen, als waarop hier gedoeld wordt, en in welke de protestantsche predikanten eene zoo betreurenswaardige rol gespeeld hebben, bepalen wij ons tot het uitspreken van onze meening, dat de tegen REGT VOOR ALLEN ingebragte grieve meer denkbeeldig is dan reëel. De inzage der Statuten moest reeds voldoende geweest zijn om te begrijpen, dat REGT VOOR ALLEN ver verwijderd is van zich met godsdienstige quæstiën, die volstrekt niet van hare bevoegdheid zijn, in te laten, dat zij uitsluitend hare bemoeijingen bepalen moet tot het bearbeiden van het politiek terrein en dat zij, op dat terrein, wel verre van daarop uitsluitend ten behoeve van de Katholieken werkzaam te willen zijn, handelen wil ter verdediging en ter handhaving van de regten en vrijheden, aan alle Nederlanders door de Grondwet gewaarborgd. Het grondwettig regt van elk en een iegelijk, van welke godsdienstige gezindheid hij ook zij, zal dan ook door de *Vereeniging* ten nadrukkelijkste en met al de middelen, welke de Grondwet aan de hand geeft, ondersteund worden en van al dezulken, die strijd voeren ter verdediging en handhaving van het grondwettig regt, zal de *Vereeniging* zich beijveren, ten allen tijde zich een trouwe bondgenoot te toonen. Met hen toch verlangt en beoogt de *Vereeniging* niets anders, dan de handhaving en de verwezenlijking van wat regt is en van wat als aller regt door de Grondwet is gewaarborgd.

Wat, overigens de *Vereeniging:* REGT VOOR ALLEN als kiesvereeniging aangaat, te dien opzigte wordt met juistheid, naar 't ons toeschijnt, haar standpunt aangewezen in het onderstaande schrijven

»*Aan de redactie van het Handelsblad.*

»Ik heb met leedwezen gezien, dat de oprigting van de Vereeniging *Regt voor Allen* niet geheel door u wordt goedgekeurd; want ik geloof niet, dat er, bij kennisneming van het wezen der Vereeniging, op een konstitutioneel standpunt reden gevonden zal worden, om min gunstig over haar te oordeelen. Wat is uw verlangen, zoowel als het onze? Dat er met trouw en ijver van het kiesregt gebruik wordt gemaakt. Nu heeft de ondervinding ons geleerd, dat minderheden, aanhan-

kelijk in hunne uitzigten teleurgesteld, ligt ontmoedigd worden en wegblijven van de voorloopige kiesvergaderingen, zoowel als van de definitieve stemmingen. Daarom heeft men noodig geoordeeld, eene Vereeniging te vestigen, die der minderheid, welke uit Katholieken bestaat, aanleiding en aansporing zou verstrekken, om hare stem uit te brengen. Op wie? Op geloofsgenooten? Ware dit ons doel, en ware dit doel bereikbaar — dan zou er door u iets inkonstitutioneels in de Vereeniging geacht kunnen worden te liggen. Niet dat het inkonstitutioneel zou zijn te trachten, de belangen van 53,000 Amsterdammers, op eigenaardige wijze, meer speciaal te doen vertegenwoordigen, dan dit het geval schijnt geweest te zijn met de heeren Baud, Stolte, Rijk, Godefroi en Bosscha; maar men zou alligt, bij zoodanig streven, de Vereeniging kunnen verdenken, van niet regtschapenheid en bekwaamheid, maar de geloofsbelijdenis tot kenmerk van kiesbaarheid te zullen aannemen. Neen, *Regt voor Allen* zal, vertrouw ik, slechts trachten hare kernspreuk te verwezenlijken en zal met goede trouw doen wat zij vermag, om waar, bij voorbeeld als onlangs, te kiezen valt tusschen mannen als de heeren Mrs. J. Heemskerk Bz. en W. van der Vliet, de balans ten voordeele van den hoogstverdienstelijken eerstgenoemde te doen doorslaan.

»Een lid van de Vereeniging Regt voor Allen."

Men leest het volgende in den *IJsselbode*, en wat wij daar lezen, bevreemdt ons niet:

»Men maakt hier de opmerking, dat de geest van het ministerie-van Hall, productiefmaking der belastingen, reeds duidelijk zigtbaar is in de dezer dagen uitgegeven aanslagen voor het patentregt. Zoo zijn ons aanslagen bekend, die tegen den duidelijken zin der wet en de bewezen waarheid, geen anderen grond dan eene willekeurige, onregtvaardige imputatie kunnen hebben; andere die hooger zijn dan de geheele jaarlijksche winst van het bedrijf bedraagt; nog andere voor bedrijven, die door den aangeslagene volstrekt niet uitgeoefend worden en die op geen schijn of schaduw van wezenlijkheid berusten."

Dat alles zijn de weldaden van »de tegenovergestelde rigting!" Geduld maar; zij zal nog wel andere vruchten opleveren!

Ook hier ter stede gewerden ons van onderscheidene kanten klagten over de dezer dagen rondgebragte aanslag-billetten. Die klagten hebben echter niet hären grond in het te hooge, maar, o wonder! in het te lage bedrag der aanslag-billetten. Vele kiezers namelijk, beklagen zich dat zij dit jaar, zeker heel toevallig! voor één of voor twee gulden minder aangeslagen zijn dan in vorige jaren, waarvan, heel toevallig alweer! het gevolg is, dat zij voor het volgende jaar uitvallen als kiezers. 't Behoeft niet gezegd te worden, dat zij, die aldus voor het volgende jaar van de kiezerslijst wegvallen, alweer heel toevallig! de katholieke godsdienst belijden. Wij schrijven, natuurlijk, dit een en ander om niets anders toe dan aan toeval!

Van de gelegenheid, dat wij dit punt te bespreken hebben, meenen wij gevoegelijk gebruik te kunnen maken om de aandacht van katholieke kiezers hierop te vestigen, dat zij in tijds nazien, of hunne namen en voornamen wel naauwkeurig op de aanslagbilletten zijn teruggegeven. Vele kiezers hebben dit ten vorigen jare niet gedaan. Het gevolg daarvan is geweest, dat zij een jaar lang van hun kiesregt verstoken zijn geweest, aangezien hunne namen uit de kohieren der direkte belastingen verkeerdelijk overgebragt waren op de kiezerslijsten, hetgeen door hen niet bemerkt werd, dan nadat die lijsten reeds definitievelijk gesloten waren. Vindt men zijnen naam onnaauwkeurig geschreven op de aanslagbilletten, dan kan dit met eene geringe moeite hersteld worden ten kantore van de ontvangers, bij welke men zich in dat geval behoort te vervoegen.

In waarheid, de verdrukkingswet is in elk opzigt een pronkjuweel! Zij is dit ook bijzonder onder het gezigtspunt van duidelijkheid en korrektheid van redaktie. Mogt zij — wat God verhoede! — wet worden en werd zij toegepast, dan zal men daar de pleizierige gevolgen van ondervinden. Doch ook nu reeds, en met het bloote oog, kan men hare uitnemendheid ten aanzien van redaktie en stijl naar waarde appreciëeren. De *Grondwet* heeft zich daartoe, in haar laatste Nommer, opzettelijk gezet, en met veel puntigheid zich van hare taak gekweten. Als proeve strekke het volgende:

»Art. 1. door de bestuurders of hoofden der kerkgenootschappen;

»Art. 5. Synodale vergaderingen en hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen.

»De vraag is, wil men de bepalingen dier artikelen op het R. K. kerkgenootschap toepassen, wie zijn dan de bestuurders of de hoofden van dat genootschap? Wie vertegenwoordigt het? Het antwoord is niet twijfelachtig; — de Paus is het hoofd. Het R. K. kerkgenootschap erkent geen ander hoofd; hij alleen — volgens de kerkelijke regels en wetten, bestuurt en vertegenwoordigt het.

»Maar de Bisschoppen dan? Zij zijn hoofden van hun bisdom: dit besturen zij; dit wordt in velerlei opzigten door hen vertegenwoordigd. Buiten hun bisdom hebben zij niet het minste regt van bestuur.

»En de Aartsbisschop? Deze heeft in zijn bijzonder aartsbisdom dezelfde regten als de Bisschop in zijn bisdom. Dat bestuurt hij. Voor het overige heeft hij alleen eenige eereregten boven zijne suffragaan-bisschoppen, en zit hij voor, indien zij in Synode vergaderd zijn. Wij gelooven niet, dat eenig schrijver over kanoniek regt zegt, dat hij de kerkelijke provincie vertegenwoordigt; en besturen doet hij haar zeker niet.

»Men zal deze artikelen dàn alleen op de Bisschoppen kunnen toepassen, indien men »kerkgenootschap" verklaart voor synoniem met »*bisdom*", waarmede waarschijnlijk de Protestantsche kerkgenootschappen geen vrede zouden hebben. Anders zijn voor het R. K. kerkgenootschap deze bepalingen alleen toepasselijk op den Paus, dien men met grond betwijfelt, dat Rome zal verlaten om artt. 9 en 12 der wet door Nederlandsche regtbanken op zich te doen toepassen."

Wat levert het tegenwoordig ministerie karakterieks op? Het antwoord is vervat in de volgende regelen, aan de *Arnhemsche Courant* ontleend:

»Het nieuwe ministerie zette die misleiding, die volksbegoocheling, voort. Het nam de *verdeeling* der natie als reden van zijn aanwezen, als grond van zijn bestaan, aan. Het beloofde één deel van het Nederlandsche volk te zullen bevredigen, door partij te kiezen tegen het ander deel. Het bezadigde, het kalmde de beweging niet; het nam die openlijk aan als eene noodzakelijke voorwaarde van zijn bestaan. Het loste de bestaande ontevredenheid en spanning niet op, het bestendigde en versterkte ze in hare verkeerde rigting, door het gansche regt van kerkelijke organisatie der katholieke Nederlanders afhankelijk te verklaren van eene latere wettelijke erkenning en magtiging. Het vestigde zich, van den beginne af, als eene partij-regering; als eene partij-regering tegenovergesteld aan de religieuse en kerkelijke regten en belangen van twee vijfde gedeelte des Nederlandschen volks; als eene partij-regering, die als doel en beginsel van zijn aanwezen beschouwde, in alles te volgen eene rigting juist »tegenovergesteld" aan de rigting der regering aan welke het opvolgde.

»Dit is de oorzaak, de aanleiding, de bedoeling dezer wet. Omdat het Thorbecke-ministerie de autonomie der kerkgenootschappen, het beginsel van niet-inmenging van het staatsgezag voorstond, omdat het aan de grondwettige vrijheid van kerkelijk bestaan haren loop liet, daarom moet het ministerie Donker-van Hall, om zijne »tegenovergestelde" rigting te doen uitkomen, de onvrijheid der kerkgenootschappen en de oppervoogdij van het staatsgezag in en over kerkelijke inrigting en wetgeving, als een beginsel zijner staats- en regeerkunst aannemen."

De *Noord-Nederlander*, na een artikel van den *Echo Universel* medegedeeld te hebben, wijst op het gevaar, dat het Hervormd kerkgenootschap meer dan ooit van den kant der orthodoxen bedreigt, en betoogt daaruit de noodzakelijkheid, om zich met adressen tot de Eerste Kamer te wenden:

»Wij hebben het medegedeeld, omdat het geheel bevestigt, de gegrondheid van de waarschuwing, door ons reeds voor de behandeling der wet gegeven, en in een vorig nommer herhaald. Zal men dan in de protestantsche kerk steeds blind blijven en zich door de anti-revolutionaire partij om den tuin laten leiden? het is meer dan tijd dat zij, die zich noemen de »meest helderzienden in den lande," hunne oogen vestigen op het wezentlijke gevaar, dat de godsdienstvrijheid in Nederland dreigt, in stede van steeds te velde te trekken tegen denkbeeldige gevaren, tegen ultramontaansche rigtingen en pauselijke allocutien, schrikbeelden, waarvoor een Protestant, die werkelijk uit overtuiging Protestant is, geene de minste vrees koestert, omdat hij de innige overtuiging bezit, dat zijn geloof op te hechte grondslagen staat, dan dat het, door de regeling van eenig ander kerkgenootschap, in welken vorm zij ook geschiede, ook maar in het minste kan worden geschokt, omdat hij, indachtig aan de les van den Heer der gemeente: »doet niet aan anderen, wat gij niet wenscht dat anderen u doen," geen anders denkenden in hunne wijze van Godsvereering wenscht te bemoeijelijken. Wij durven ons dan ook vleijen, dat even als onze Katholieke landgenooten hunne stemmen blijven verheffen tegen de wet op de kerkgenootschappen, dat zoo ook duizenden weldenkende, waarlijk verdraagzame, Protestanten zich tot de Eerste Kamer der Staten-Generaal zullen wenden met het verzoek, dat zij vruchteloos hebben gedaan aan de Tweede Kamer, om n. l. deze wet niet aan te nemen; een verzoek, dat wij verwachten, dat bij eene Kamer, die door haar adres van antwoord op de troonrede heeft bewezen, zich boven den indruk der April-beweging te kunnen verheffen, en onbevooroordeeld eenen blik op den gang van zaken te kunnen werpen, die niet zoo zeer bloot staat aan den invloed der anti-revolutionaire partij, — gesteund door de leden, gekozen ten gevolge dier April-beweging, — een gunstiger onthaal zal vinden. Wij vleijen ons, dat de Eerste Kamer het onheil zal afwenden dat het Vaderland dreigt, dat zij zich hare roeping waardig zal blijven toonen en geene wet aannemen, die zoowel het beginsel der vrijheid van godsdienst als dat, dat aan geene wet eene terugwerkende kracht kan worden gegeven, verkracht."

Te Oudenbosch is geteekend het volgende adres:

»Aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

»De ondergeteekenden, ingezetenen der gemeente Oudenbosch, hebben met diep leedwezen de voordragt gezien van het wetsontwerp tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen. De Tweede Kamer heeft met voorbijzien van onze verzoekschriften, met voorbijzien van de krachtige taal der Katholieke Volksvertegenwoordigers, met voorbijzien der waarschuwende stem van zoo vele verlichte Protestanten, eene wet aangenomen, waardoor twee vijfde deel der Nederlandsche bevolking zich eensklaps ziet berooven van de vrijheid van godsdienst, welke de Grondwet aan allen waarborgt.

»Mijne Heeren! uw krachtig antwoord op de troonrede verzekert ons, dat Gij met kalmte de plaats gehad hebbende omstandigheden hebt gade geslagen, dat Gij U niet door de opwellingen van het oogenblik, of door godsdiensthaat hebt laten vervoeren. Op U rust onze hoop. Wij gelooven niet dat de leden der Eerste Kamer zich de gehoorzame dienaren van de voorstellers der wet zullen maken: de hooge plaats die Zij bekleeden, verzekert ons, dat zij de wet aan de belangen van alle Nederlanders, zonder eenig onderscheid zullen toetsen. In dit vertrouwen wenden wij ons tot U; wij verzoeken U eerbiedig maar dringend, om deze wet te verwerpen, welke de fakkel der godsdiensttwist in ons land gaat ontsteken, welke ons vaderland aan een wissen ondergang zal prijs geven.

»Met den meesten eerbied en in de vaste hoop dat ons vertoog bij U ingang zal vinden, onderteekenen wij."

Het adres te Gemert onderteekend, is van den volgenden inhoud:

»Edelmogende Heeren.

»Wij Katholieken, allen ingezetenen der gemeente Gemert, provincie Noord-Brabant, voelden ons tot in het diepste onzer ziel geschokt, bij het vernemen dat het voorstel van wet tot regeling der verschillende kerkgenootschappen, door de Tweede Kamer was aangenomen. — Ja, moesten wij niet besluiten, dat de wet regtstreeks is voorgesteld tot wegcijfering van vrijheden, alle door de Grondwet verzekerd, en zulks wel met het oog op ons, Katholieken, terwijl evenwel de druk dezer wet ook op de overige gezindheden kan en zal neerkomen? — Is zulks niet blijkbaar door het votum van alle Katholieken, en velen der meest verlichte protestantsche leden, die kernachtig en met grond de voorgestelde wet hebben bestreden als ongrondwettig, onregtvaardig, onstaatkundig en onnederlandsch? — Op U, Edelm. Heeren, die in antwoord op de troonrede hebt getoond onpartijdig en regtschapen te zijn, steunen wij. — Gij zult gewis niet toetreden tot eene door alle Katholieken en een groot deel andersdenkenden verfoeide verdrukkingswet. — Wij smeeken U dan in den naam der vrijheid en des vredes, en ter behartiging van het welbegrepen belang des Vaderlands, uwe bekrachtiging aan de voorgestelde wet te weigeren."

Petitionnement.

Wij vernemen dat heden verzonden zijn adressen aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gelijkluidend met dat, medegedeeld in ons Nommer 1928.

Uit	Amsterdam (1)	met	1048	naamteekeningen.
»	Katwijk a. R.	»	52	»
»	Rietmolen	»	96	»
»	Noordwijkerhout	»	130	»
»	Kampen	»	89	»
»	Sneek	»	183	»
»	Dokkum	»	49	»
»	Harderwijk	»	17	»
»	Borne	»	56	»
»	Rijnsaterwoude	»	25	»
»	Schoonhoven	»	44	»
»	Pannerden	»	21	»
»	Terheijden N. Br.	»	129	»
»	Philippine	»	18	»
»	Beest	»	65	»
»	Veere	»	7	»
»	Nieuwendiep	»	130	»
»	Oudenbosch	»	268	»
»	Zevenhoven	»	39	»
»	Bodegraven	»	54	»
»	Oudewater	»	148	»
»	Vleuten	»	79	»
»	Groenlo	»	310	»
»	Enschede	»	132	»

(1) Tweede opgave.

Uit Zeddam	met	140	naamteekeningen
» Hengelo (1)	»	264	»
» Hengelo (2)	»	82	»
» Tiel	»	66	»

Z. M. heeft benoemd tot ridder van de orde van den Ned. Leeuw, baron Charles de Rotschild, van Frankfort; tot kantonregter te Amersfoort, Mr. A. R. van Bel; en tot prokureur bij de arr.-regtbank te Breda, Mr. C. A. van Dam.

Staat der Nederlandsche Bank op 31 Aug. jl.; Omloopende Bankbiljetten ƒ 81,161,085; Saldo's van Rekeningen-courant ƒ 22,126,639.81; Munt en Muntmaterieel ƒ 97,391,862.79½.

Den 1sten dezer heeft in het hotel *Rondeel*, alhier eene algemeene zamenkomst plaats gevonden, der kapiteins-experts van het Bureau Veritas te Parijs, vertegenwoordigende Zuid- en Noord-Holland, België, Groningen, Oost-Friesland, Hanover, Hamburg, Bremen, Lubeck, Pruisen en Denemarken. Deze vergadering werd voorgezeten door den heer Ch. Bal, directeur van den Lloyd Français te Parijs.

HAARLEM, 31 Aug. In de bijeenkomst van den gemeenteraad dezer stad van heden, is door den burgemeester ter tafel gebragt een brief van de hoofdkommissie voor de oprigting van een metalen standbeeld van Lourens Janszoon Koster aan den raad, verzoekende, dat eene kommissie zal worden benoemd, met welker medewerking al datgene zal kunnen worden tot stand gebragt, hetwelk tot eene volledige uitvoering der onderneming dienstig zal wezen. Is besloten, de benoeming eener dergelijke kommissie tot eene volgende gelegenheid uit te stellen.

De voorzitter heeft medegedeeld, dat de drie regtsgeleerden, benoemd tot het onderzoek der zaak, betreffende de bank van leening, deze kommissie hebben aanvaard, en dat hun ten dien einde de stukken zullen worden toegezonden.

's GRAVENHAGE, 1 September. Gisteren middag heeft Z. Exc. de baron d'André, gezant van Frankrijk bij het Nederl. hof, ter eere van den generaal Rolin, adjudant van Z. M. den Keizer der Franschen, en de ordonnans-officier Favé, een prachtig diner gegeven.

Heden is Z. Exc. de baron von Steinberg, gezant van Z. M. den Koning van Hanover bij de hoven van Nederland en België, van Brussel in de residentie teruggekeerd.

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van Donderdag 1 September.

In deze zitting heeft de voorzitter medegedeeld, dat door de afdeelingen tot rapporteurs over het ontwerp van wet tot regeling van het toezigt op de kerkgenootschappen zijn benoemd de heeren van Eysinga, Boëtzelaer, Martens van Sevenhoven en van Rijckevorsel.

Zijn ingekomen 53 adressen uit verschillende deelen des Rijks, houdende bezwaren tegen dat ontwerp, alsmede 1 adres van den kerkenraad der Hervormde Gemeente te Zwolle, ten voordeele van hetzelve. — Verzending aan de kommissie tot de verzoekschriften.

De Kamer heeft achtervolgens met algemeene stemmen aangenomen. De ontwerpen van wet: 1° tot aanvulling der wet van 18 December 1852 (*St.bl.* n° 212) betreffende de pensioenen der zee-en landmagt; 2° tot wijziging der wet van 28 Augustus 1851 (*St bl.* n° 126) in zoover betreft de bevordering der officieren van de geneeskundige dienst en die der administratie bij de zeemagt; 3° tot wijziging van den staat A, behoorende bij de wet van 22 Augustus 1851 (*St.bl.* n° 127) betreffende de pensioenen der officieren van de geneeskundige dienst en van de administratie bij de zeemagt; 4° tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Genemuiden; en 5° tot regeling van het fonds van koopprijzen van domeinen, dienst 1852.

Slechts over een der ontwerpen, had eene korte beraadslaging plaats. — De heer *van Beeck Vollenhoven* heeft namelijk inlichting gevraagd over de splitsing der inspectie van de geneeskundige dienst bij de land- en zeemagt. Hij voorzag daarvan nadeelige gevolgen, vooral als zij gevolgd werd door de oprigting van eene afzonderlijke geneeskundige school en van een magazijn van geneesmiddelen voor de marine.

De *minister van Marine* heeft daarop inlichtingen gegeven. Sedert lang bestond het voornemen, om de inspectie van de geneeskundige dienst voor zee- en landmagt te splitsen. De ondervinding had bewezen, dat men, ook met de beste bedoelingen, verkeerde maatregelen voor de marine nam, omdat men met de eischen der dienst en van het schip, niet bekend was of kon zijn. Sedert dat de inspectie gesplitst is, is het gebleken, dat die maatregel goed werkt, en dat er een nieuw leven bij het korps geneeskundigen voor de marine is ontstaan. Het is echter volstrekt zijn voornemen niet, om afzonderlijke magazijnen of eene afzonderlijke school voor de marine aan te leggen, zoodat de maatregel geene meerdere kosten zal veroorzaken. — Gelijk hierboven gemeld is, werd het ontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

De Commissie van rapporteurs brengen hare verslagen uit 1° over het ontwerp van wet tot regeling van het fonds voor Consignatien, en 2° over dat tot opheffing der in den Molukschen archipel bestaande beperkende bepalingen, met opzigt tot den handel en de scheepvaart. — De beraadslagingen over die ontwerpen worden bepaald op aanstaanden maandag, des middags ten 2 ure.

(1) Eerste adres. (2) Tweede adres.

De vergadering wordt gescheiden tot morgen middag ten 2 ure.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 Sept. De *Moniteur* behelst een schrijven van den minister van Binnenlandsche Zaken aan de prefekten, waarbij deze opmerkzaam worden gemaakt, dat ingevolge een keizerlijk besluit, de pers wel den uitslag der gevoerde processen wegens drukpers-delikten mededeelen, maar geenszins in eene beschouwing of beoordeeling daarvan treden mag; en wijl nu deze wet meer en meer, hoewel nog in geringe mate, wordt overtreden, hun alle zorg wordt aanbevolen, hiertegen te waken.

— De hooge prijzen van het brood hebben zoowel te Parijs als te Rennes eenige zamenscholingen veroorzaakt, welke echter op de toespraak der autoriteiten zijn uiteengegaan. Overigens blijven de berigten der graanmarkten gunstig luiden. Overal heeft de rijzing opgehouden en men twijfelt er niet aan, dat zich weldra eene daling zal vertoonen.

ENGELAND.

LONDEN, 1 September. Het officieel orgaan der Chineesche regering, het dagblad van Pekin, behelst eene proklamatie van den Keizer, dato 30 April ll.:

»De Keizer, of de goddelijke draak, zoo als hij zich noemt, verklaart daarin aan zijn volk, dat hij, vol schaamte over de door hem begane zonden, waardoor de verschrikkelijke toorn des Hemels over zijne geliefde onderdanen en kinderen moet gebragt zijn, zich van hartzeer op de borst slaat, en zijne voorvaderen smeekt de hemelsche barmhartigheid voor hem en voor zijn rijk in te roepen. Hij belijdt verder aan het volk, dat zijne schatkist uitgeput is, daar de opstand ongehoord groote uitgaven heeft veroorzaakt; en hij verordent eene tweede inzameling in alle gewesten des rijks van vrijwillige bijdragen voor de schatkist. Hij verzekert vervolgens, dat, aan de oevers der groote rivier (de Yang-tse-kiang) reeds 100,000 man troepen vereenigd zijn, en dat deze krijgsmagt weldra tweemaal zoo talrijk zijn zal; maar ook daarvoor behoeft de Keizer geldelijke bijdragen, door middel van welke de provincien, de departementen en de distrikten de vermeerdering zullen verwerven van het aantal kandidaten voor de letterkundige examens.

Van wege de insurgenten is op deze proklamatie, op den 6 Junij ll. door eene tegenproklamatie van den volgenden inhoud geantwoord:

»Yang, de Koning van het Oosten, opperkrijgsbevelhebber en eerste minister van Staat, tevens godsdienstleeraar en bevrijder des volks; en Siao de Koning van het Westen, tweede minister van Staat, alsmede opper krijgsbevelhebber; beide dienaren der hemelsche dynastie van T'aeping, die van den Hemel de echte opdragt der regering ontvangen heeft, vaardigen te zamen de volgende proklamatie uit aan alle volksklassen, allen en een iegelijk uitnoodigende rustig met hunne gewone bezigheden voort te gaan. Wanneer de wil des Hemels klaarblijkelijk is, behoort het gemoed van den mensch niet tegen te streven. Daar de Hemel thans den waren souverein heeft doen opstaan om het volk te regeren, behoort het volk zijne ziel aan den vernieuwenden invloed van den waren souvein over te geven. Het is te bejammen dat sedert het Chineesche Rijk door de Tartaren 't onderst boven is gekeerd, het volk door hen gebragt is tot aanbidding van booze geesten en tot verwerping van den waren geest, alzoo tegen God zondigende; buitendien hebben de Tartaren het volk gedwongen het uiterlijk voorkomen van duivelen aan te nemen en zich zelf van de menschelijke gedaante te ontdoen; door alle welke daden zij zich de wraak van den hoogen Hemel hebben op den hals gehaald. Buitendien hebben zij ons volk verdrukt en ellende gebragt over de levende talenten. De stank van hunne geldgierige kunstenarijen is tot den Hemel opgestegen, terwijl zij de letterkunde tot in het het stof hebben verlaagd. De klasse der landbouwers en die der handswerkslieden zijn tot gebrek gebragt, daar telken jare grooter onlusten plaats grepen; terwijl de klasse der kooplieden aan elken slagboom, gaande en komende, zware tollen moest betalen. Zoo werden allen die tusschen de vier zeeën wonen, tot in hun binnenste gegriefd; en de ingezetenen van het middenrijk zagen het aan met blikken vol verontwaardiging.

»Wij, de krijgsoversten voornoemd, de hooge opdragt van den Hemel ontvangen hebbende, en het lot van het in het stof getreden volk niet langer kunnende aanzien, hebben de echte banier opgestoken met het doel om de Tartaarsche horden uit te roeijen, en hebben de koninklijke troepen in slagorde geschaard om den booze te overwinnen. In elk gewest waar wij doortrokken, heette het volk ons welkom zoo als het tijdige regenvlagen welkom heet; en alom waar onze standaard geplant is, gevoelden de inwoners zich als van bangen nood verlost: een blijk dat de Hemel openlijk met ons is, en dat de menschen hun gemoed tot ons neigen. Immer, sedert wij in de provincie Quang-si de hand aan het groote werk sloegen, hebben de voorste gelederen der tegen ons uitgerukte troepen hunne wapens omgekeerd ten teeken van onderwerping; terwijl degenen die niet alle ontzag voor de majesteit des Hemels uitgeschud hadden, op de eerste mare onzer nadering den moed om den vijand te verdedigen gansch verloren.

»Nu alzoo de nieuwe dynastie opgerezen zijnde, bevelen wij nadrukkelijk aan elke levende ziele, God te dienen met ontzag en de dienst der booze geesten geheel te verlaten, ten einde den hemelschen geest welgevallig te zijn en den zegen van omhoog deelachtig te worden.

»Dat de klassen der geleerden, der landbouwers, der handwerkers en der kooplieden ijverig werkzaam blijven, elk in hare bezigheden. Van de dagteekening dezer proclamatie af blijve elk rustig in het gewest zijner geboorte, en verrigte zonder ontevredenheid zijn gewonen arbeid. Onze deugdzame krijgslieden zullen geen vinger aan hunne have slaan, zoodat er geen grond is voor de minste bezorgdheid. Dat de kooplieden hunne markten bezoeken zonder vrees, in afwachting eener spoedige herleving des lands. Te dien einde vaardigen wij deze onze bijzondere aankondiging uit, met het doel om de goede ingezetenen gerust te stellen. Deze werde door het gansche rijk verspreid tot narigt voor allen en opdat elk eerbiedig gehoorzame. Geen verzet! Eene bijzondere proclamatie! Gegeven in het derde jaar der hemelsche dynastie van T'aeding, op den eersten dag der vijfde maan."

— De *Morning-Chronicle*, de *Morning-Post* en de *Times* houden zich bij voorduring bezig met de gebeurtenissen in China, die zij van eene gunstige zijde trachten te beschouwen, zonder evenwel den opstandelingen nog onverdeeld hun bijval te schenken. Het laatste blad beschouwt de Chinesche revolutie als de grootste welke de wereld tot nog toe heeft gezien. Zij gaat over eene bevolking zoo groot als van Europa en Amerika te zamen. De groote trekken welke bij alle merkwaardige veranderingen, waarvan de historie spreekt, uitkomen, vindt men hier terug. Tegenover al de verwoeste tempels en al die omvergeworpen afgoden, denkt men terug aan de eerste eeuwen der Christelijke Kerk en aan die meer nabijliggende tijdperken toen de volkeren van het Noorden in massa het Christendom omhelsden. In een enkel oogenblik stort de groote muur in..., de kolk is gedempt, de sluijer is verscheurd, China staat open voor de vreemdelingen, en in een dag wordt het werk voltooit dat gewoonlijk naar de wijze der nieuwere beschaving zoo langzaam voortgaat.

Het blad geeft zich vervolgens over aan allerlei schoone verwachtingen. Het ziet China doorsneden van ijzerbanen, verlicht door gaz, en allergunstigst voor het uitzetten van kapitalen. Men mag echter met regt twijfelen, of de *Times*, afgaande op partijdige en onvolledige berigten, zich zelve met zulke bespiegelingen niet vooruit loopt. De tijdingen, althans die door de missionarissen worden aangebragt, zijn niet zeer gunstig voor de veronderstelling, dat de insurgenten tot het Christendom behooren.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 30 Aug. Het huwelijk des Keizers zal, naar men zegt, op verlangen der moeder van de bruid, eerst in het aanstaande voorjaar plaats hebben.

— Van de geestelijke instellingen, welke in het jaar 1848 opgeheven zijn, is er weder eene met zekeren luister hersteld, te weten het vrouwenklooster der Orde van den Verlosser. Zij hebben haar huis allier weder om betrokken en ook het klooster is door een hoog geplaatst kanunnik ingezegend. Evenzoo ontstaat weder het eene seminarium na het andere en ook de door de Jezuïten bestuurde priesterscholen zijn allerwege in vollen bloei.

— De poging der ultra radikale partij, om in het kanton Tessino eene groote volksvergadering tot stand te brengen, wier besluiten den val der regering ten doel hadden, is geheel mislukt. Bij de vergadering te Lugano waren slechts weinige opgekomen, waarvan de kern bestond uit een 50-tal roode radikalen. Het voorstel, om de regering uit te noodigen af te treden, werd slechts door weinigen ondersteund en veroorzaakte ten slotte een tooneel van volslagene verwarring.

BERLIJN, 31 Augustus. Men verzekert dat de Sultan eenige wijzigingen heeft verlangd in de redactie der hem door de Weener Conferentie gestelde voorwaarden, onder anderen dat het uitkomen tot de bescherming en de voorregten welke de Grieksche Kerk in Turkije zullen verleend worden, een uitvloeisel zijn van den Sultan zelven en geenszins door Rusland voorgeschreven. Men vermeldt dat er nog een tijd lang over die wijzigingen zal worden onderhandeld, waarvan het naaste gevolg zal wezen, dat de ontruiming der vorstendommen, wegens het ongunstig jaargetijde alsdan geen plaats meer zal kunnen hebben, en tot het volgend jaar zal moeten wachten.

BELGIE.

BRUSSEL, 1 September. Te Gent zijn proclamatien van oproerige strekking langs de straten gestrooid. Zij hebben echter de bedoelde uitwerking gemist, daar het volk ze niet heeft opgeraapt, maar zonder bedenken ze in handen der politie heeft gesteld.

— De *Moniteur belge* behelst eene officieele beschouwing over de jongste rijzing der graanmarkt, naar aanleiding van welke er volksoploopen hebben plaats gehad. Men leest: Er heerscht ongerustheid wegens den oogst en gelijk in zoodanige gevallen pleegt te geschieden, is de staat der zaken overdreven voorgesteld. Desniettemin en zonder die overdrijving uit het oog te verliezen, heeft het gouvernement, door den invoer van graan, boonen en meel van invoerregt vrij te stellen, alles gedaan wat door de omstandigheden scheen te worden vereischt. Zijne bedoeling was dat de handel van elke belemmering vrij zou zijn, zelfs van die welke louter in formaliteiten bestaan.

Hebben de veldgewassen in een zeker aantal landen schade geleden, een groot aantal andere hebben een goeden oogst; de gezamenlijke opbrengst van Europa en Noord-Amerika is verre van ongenoegzaam voor het gewone verbruik; en de verdeeling der voorhanden zijnde granen naar gelang der behoefte van de onderscheiden landen moet door den handel geschieden met de talrijke vervoermiddelen, waarover hij thans beschikt, met het beleid waarmede het partikulier belang pleegt te werk te gaan en hetwelk een wezenlijke waarborg is voor het algemeen belang. De handel zal deze taak weten te vervullen, indien hij de hem onmisbare veiligheid geniet en de vrijheid die hij voor zijne operatien behoeft, indien hij verzekerd kan zijn dat in zijne plannen en berekeningen geene stoornis zal worden gebragt door gedurige veranderingen der wetgeving.

— De stad Luik is tot hare gewone rust teruggekeerd; het *Journal de Liège* berigt, dat de dag en de avond van gisteren rustig zijn voorbijgegaan, en wel vele groepen nieuwsgierigen en wandelaars op het plein van het paleis tegenwoordig waren, doch zonder dat eene onrustbarende beweging ontstond. Men verneemt bovendien, dat van de acht geweren, die uit het kabinet van den Direkteur der wapenfabriek waren ontvreemd, zeven reeds zijn teruggebragt. De burgemeester en wethouders hebben intusschen gemeend eenige voorzigtigheidsmaatregelen te moeten nemen en bevolen, dat tot nadere opheffing, de koffijhuizen en estaminets ten 9 ure 's avonds moesten gesloten zijn en elke zamenscholing op den publieken weg, van meer dan vijf personen, verboden.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 1 Sept. Heden zijn uit de 1ste hand afgedaan 1732 balen blanke Java Rijst, per *Gertrude*, tot *f* 8 [illegible].

Aanvoer van HUIDEN. — Van primo Januarij tot ultimo Augustus 1852: 53,336 Oost-Indische, 375 St. Domingo, 1001 Maracaibo, 4005 Pernambucq, 2807 Buffels.

Van primo Januarij tot ultimo Augustus 1853: 36,475 Oost-Indische, 10,914 Buffels en 3,400 Pernambucq.

Voorraad van HUIDEN. — Op ultimo Augustus 1852: 27,295 Oost-Indische, 3,430 Pernambucq.

Op ultimo Augustus 1853: 11,401 Oost-Indische, 2,773 Buffels.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 2 Sept. Tarwe stil; verkocht: 130 ℔ witb. Pools *f* 416; 128 ℔ b. dito *f* 400; 128 ℔ geri roodb. dito *f* 362.

Rogge prijshoudend, met goeden handel, verkocht in Ent.: 118 ℔ Archangel *f* 228; in Cons.: 122, 123 ℔ Pruiss. *f* 240, 243; 118 ℔ Odessa *f* 228; 116 ℔ o. Gedr. *f* 221.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit *f* 3 hooger: 114, 119, 120 ℔ Holst. *f* 212, 229, 232.

Op 9 vaten Olie in April ek. 73; Nov. 73½. *Lijnzaad* een doen: 113/14 ℔ Odessa *f* 335. *Raapolie* op 6/w. *f* 40½, Vliegend *f* 39½; 1°. Mei ek. *f* 41; Sept. *f* 39½, 9; Oct. *f* 40½, ¾; Nov. *f* 41, 40¾; Dec. *f* 40¾, 41. *Lijnolie* op 6/w. *f* 33¾; Vliegend *f* 32¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39½; Vliegend *f* 38½.

ROTTERDAM, 1 Sept. Tarwe. 127/2 ℔ Bovenlandsche *f* 400, 403. — Rogge. 146/2 ℔ Odessa *f* 245; 145/2 ℔ Eupatoria *f* 245. — Boekweit, op 140/2 ℔ Rozendaalsche *f* 235; [illegible] Fransche *f* 200; fijne dito *f* 180.

SCHIEDAM, 1 Sept. Rogge. Verkocht: 146/2 ℔ Koersche *f* 2[illegible]; 145/2 ℔ Pernau *f* 237 6/w. — Gerst. Verkocht: 131/2 ℔ [illegible] *f* 235 kont.; 130/2 ℔ Koersche *f* 232 6/w. — Moutwijn [illegible]; Jenever *f* 27,—; Amst. Proef *f* 28,25, per Ned. [illegible] fust, zonder belasting.

DELFT, 1 Sept. Boter *f* 42 a 47.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 1 Sept. Belg. [illegible] 2½ pc. 56; 1840/1842 4½ pc. 98⅛; 1852, —; Spanje 1 [illegible] pc. 22 11/16; Binnenl. 3 pc. 43¼; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 86.

PARIJS, 1 Sept. Fransche 3 pCt. [illegible]; 4½ pCt. 104.90; Spanje 3 pCt. Binnenl. 42¾; id. 1 pCt. [illegible] pCt. —; Met. 5 pCt. 88¾.

LONDEN, 1 Sept. Cons. kont. 97½ a —; op [illegible] Braz. 101 a 102; 1829/39 101½ a 102½; 1852 — a [illegible] 83 a 85; 5 pc. 106 a 108; Ecuad. 5 a 5¼; Gren. 23 a 23½; Uitgest. 9½ a 9¾; Mexiko Nieuwe 26½ a 26¾; Peru 4½ pc. N. 83 a 85; Uitgest. 59 a 60; Rusl. 1822 5 pc. 117½ a 118½; (N.) 4½ pc. — a —; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 44½ a 45; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅛ a 23⅜; 3 pc. 47¼ a 47¾; Coup. cert. 6⅛ a 6⅜; Passive 5⅛ a 5⅜; Holl. 2½ pc. 64½ a 65; id. 4 pc. 98½ a 99; Venez. 37 a 39; Uitg. 16 a 17; Wissel op Amsterdam *f* —.—; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 1 Sept. Met. 5 pc. 94⅛; Bank-Aktien 1393; Wissel op Londen 10.37; Zilver 8⅝.

BERLIJN, 31 Aug. Schuldbr. 3½ pc. 93¼; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97; Pools. 4 pc. 91; Loten fl. 500 92; Oost. Met. 5 pc. 87¾; Amsterdam zigt 142 id. 2/m. 141¼.

HAMBURG, 31 Aug. Rusl. Cert. 104½; Oostenrijk Met. 5 pc. 94½; Spanje 1—3 pc. 22; Binnenl 3 pCt. 40½.

FRANKFORT, 1 Sept. Met. 5 pCt. 86⅜; W. Bank-Aktiën 1532; W. Loten fl. 250, 127; Spanje 1 pCt. 23⅜, id. 3 pCt. 43⅜; Wissel op Weenen 110.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		1 SEPT. 4½ n. gebl.	2 SEPT.	4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	63⅜	63 5/16 a		
Dito Dito	3	76⅝	76 9/16		
Dito Dito	4	95½	95 5/16	95 7/16	95¾
O. I. Leening 1844	4		93⅝		
Amortis. Syndic.	3½	94¼			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv.		52⅝	52 11/16		
FRANKRIJK, Obligatien	3	47¾			
SPANJE Nieuwe	1	23 1/16	23	23 1/16	
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		43 3/16	43 1/16		
Coup. Bewijzen.		6 5/16	6 1/16	6⅛	
Amortisable Schuld		5 3/16			
PORTUGAL te Londen	5	40 1/16	39⅞	40⅛	40 1/16
Dito uitgestelde		17¾			
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109⅛	109		
Dito Dito 1828 en 1829		108⅝	108⅜		
Cert. bij d°. 1831 en 1833					
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4				
Dito bij *Stieglitz en C°.*		92 3/16	92⅛		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito					
POLEN, Certifikaten	4	87			
Dito Aand. à fl. 500		161½			
Dito met Lot. à 300					
AMERIKA, Bank-Actiën					
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82½	82⅛	82½	
Dito 1852					
Dito 1847	2½	42⅝	42 11/16		
Dito 1851	2½	42⅜	42⅜		
Dito 1849	5	95 7/16	95¼		
Ween. Bank bij *Goll en C°.*		87¼			
Dito	4	71¼			
Letter B	5	95 7/16	95¼		
Aand. met Loting fl. 500 *f*					
Nieuwe dito à 250					
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	99¾	98¾		
Dito Leening 1843	5				
PERU	4½				
MEXICO Nieuwe	3	25 1/16			
VENEZUELA à £ 100	3½	37½			
GRENADA à £ 100	2				
Dito Uitgestelde		9¾	9½		
ECUADOR à £ 100		4 3/16			

Mexico onbepaalde 25½, 5/16, 5/16.

Onze fondsenmarkt leverde heden wederom niets belangrijks op, en kan de stemming over het geheel als ongunstiger beschouwd worden.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56⅛	Livorno	2/m.	*f* 39⅜
»	zigt	» 56⅜	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 56	Petersburg	»	» 1.88
»	1/m.	» 56¼	Weenen	6/w.	» 82⅝
Madrid	3/m.	» 245	Augsburg	»	» 35⅛
Cadix	»	» 245	Frankfort	»	» 99
Seville	»	» 242	Hamburg	2/m.	» 35⅛
Bilbao	»	» 243	»	zigt	» 35¼
Lissabon	»	» 41½	Londen	2/m.	» 11,67½
Porto	»	» 41½	»	zigt	» 11,75
Genua	2/m.	» 46¼	Rotterdam	»	⅛

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN

Metalliek	*f* 27,20	a —	Pruissische	*f* 34¾	a —
Napelsche	- 25,30	„ —	Spaansche	- 2,46	„ —
Div. in £St.	- 11,67½	„ 70	Hamb. Russ.	- 37	„ —
Eng. Russen	- 12,17½	„ —	Russ. in Z. R.	- 87⅝	„ —
Fransche	- 56¼	„ —	„ „ Pap.	- 10 11/16	„ —
Belgische	- 56¼	„ —	Pools. in Fl.	- 28⅛	„ —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à *f* 10 per Stuk	*f* 9,80	a	9,90
Oude Gerande Dukaten	» 5,60	»	5,70
Wigtige Souvereinen	» 11,80	»	11,90
[illegible] Pistolen	» 9,65	»	9,75
Stukken van 20 Francs	» 9,50	»	9,60

Baren [illegible] *f* 1442,60 per Ned. ℔ fijn 1¼ à 1¾ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters	per Stuk *f* 2,55	à	2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,35	»	2,37
Brabandsche Kroonen	» 2,65	»	2,70
Fransche	» 2,70	»	2,75
Pruissische Daalders	» 1,75	»	1,77
Zilver 1000 à 980	*f* —,—	à	—,—
» 900 » 700	» 104,50	»	105,—

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEZEILD:

HELVOET, 1 Sept. J. Oudewater, Hendrieka, Rouaan.

ADVERTENTIEN.

Te Amsterdam bij [illegible] L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.